

Věc C-394/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

28. června 2023

Předkládající soud:

Conseil d'État (Francie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

21. červen 2023

Žalobce:

Association Mousse

Žalovaná:

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)

SNCF Connect

CONSEIL D'ETAT (Státní rada, Francie)

rozhodující

ve sporném řízení

[omissis]

S přihlédnutím k následujícímu řízení:

Žalobou došlou dne 21. května 2021 a dvěma replikami došlými dne 3. června 2022 sekretariátu oddělení sporné agendy Conseil d'Etat (Státní rada) se sdružení Mousse domáhá, aby Conseil d'Etat (Státní rada):

1) zrušila pro překročení pravomoci rozhodnutí ze dne 23. března 2021, kterým Commission nationale de l'informatique et des libertés (Národní komise pro informatiku a svobody, Francie) zamítla jeho stížnost na společnost odpovědnou za internetovou stránku OUI.sncf;

2) před rozhodnutím o těchto návrhových žádáních položila Soudnímu dvoru Evropské unie [dvě předběžné otázky] [omissis]:

[omissis] [Návrh předběžných otázek]

3) uložila společnosti SNCF Connect odpovědné za tuto internetovou stránku, aby odstranila povinnost vyplňovat pole „pan“ nebo „paní“ při provádění nákupu, aby ze svých databází odstranila informace shromážděné prostřednictvím tohoto pole a aby v případě, že by tato společnost chtěla shromažďovat údaje o „pohlavní identitě“, doplnila jednu nebo více dodatečných tzv. nebinárních možností, jako je „neutrální“ nebo „jiný“;

[omissis] Sdružení tvrdí, že:

- povinnost vyplnit jednu ze dvou rubrik „pan“ nebo „paní“ při on-line žádosti o jízdenku, o slevovou kartu nebo o časovou jízdenku na stránce „SNCF Connect“ nesplňuje požadavky zákonnosti, korektnosti a transparentnosti stanovené v čl. 5 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, tzv. „GDPR“, pokud k tomu zákazník neudělí souhlas, jelikož takové údaje nejsou nezbytné pro splnění smlouvy ani pro splnění právní povinnosti a tím spíše nejsou nezbytné pro účely oprávněných zájmů, přičemž výsledkem je zásah do práva cestovat bez sdělení svého oslovení a do práva na respektování soukromého života, z něhož plyne zejména svoboda svobodně definovat svoji pohlavní identitu, jakož i riziko diskriminace;
- tatáž povinnost není uvedena v právních informacích obsažených na stránce ani ve všeobecných prodejních podmínkách; uvedeny navíc nejsou totožnost a údaje správce ani právní základ pro zpracování; jsou tak porušeny zásady korektnosti a transparentnosti uvedené v čl. [5] odst. 1 písm. a) GDPR a právo na informace zaručené článkem 13 GDPR;
- tatáž povinnost neodpovídá žádnému z účelů uvedených v on-line smlouvě; okolnost, že výrazy „pan“ a „paní“ se používají v obchodní korespondenci, nemůže stačit k tomu, aby bylo shromažďování těchto údajů nezbytné; v zahraničí ji některé dopravní podniky neukládají; OUI.sncf navíc oslovení při komunikaci se svými zákazníky nepoužívá; proto je tato povinnost v rozporu se zásadou minimalizace údajů uvedenou v čl. 5 odst. 1 písm. c) GDPR;
- u určitých osob tytéž údaje neodpovídají skutečnosti a nezohledňují, že se tato skutečnost může změnit; zpochybňovaná povinnost je tedy v rozporu se zásadami přesnosti a aktuálnosti uvedenými v čl. 5 odst. 1 písm. d) GDPR a vystavuje tyto osoby nebezpečí diskriminace; mimoto u státních příslušníků zemí, jejichž matriky připouštějí „neutrální pohlavní identitu“, porušuje tato povinnost zásadu vzájemného uznávání, volný pohyb služeb a svobodu pohybu zaručené právem Evropské unie.

Dvěma žalobními odpověďmi došlými dne 5. května 2022 a dne 30. května 2023 navrhuje Národní komise pro informatiku a svobody, aby byla žaloba zamítnuta, nebo, v opačném případě, aby byla Soudnímu dvoru Evropské unie položena předběžná otázka. Národní komise tvrdí, že uplatněné žalobní důvody nejsou opodstatněné.

Dvěma žalobními odpověďmi došlými dne 19. ledna a dne 31. května 2023 navrhuje společnost SNCF Connect, aby byla žaloba zamítnuta a aby byla sdružení Mousse uložena povinnost uhradit částku 10 000 eur podle článku L. 761–1 code de justice administrative (správní řád soudní). Uvedená společnost tvrdí, že uplatněné žalobní důvody nejsou opodstatněné.

S přihlédnutím k ostatním písemnostem ve spisu;

S ohledem na:

- [omissis] Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod;
- Smlouvu o Evropské unii;
- Smlouvu o fungování Evropské unie;
- Listinu základních práv Evropské unie;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016;
- [omissis];
- loi no 78–17 du 6 janvier 1978 (zákon č. 78–17 ze dne 6. ledna 1978);
- [omissis];

[omissis] Vzhledem k dále uvedenému:

- 1 Sdružení Mousse podalo k Národní komisi pro informační technologie a svobody (CNIL) stížnost na společnost SNCF Voyageurs, jejímž nástupcem se následně stala společnost OUI.sncf a nyní společnost SNCF Connect, a to z důvodu, že podmínky, za nichž byl při nákupu jízdenek na vlak, karet na časové jízdenky a slevových karet na internetové stránce nebo v aplikacích této společnosti shromažďován a zaznamenáván údaj o osloveních zákazníků, porušily některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, tzv. GDPR. Dopisem ze dne 23. března 2021 dala CNIL sdružení na vědomí, že se domnívá, že skutky vytykané společnosti nejsou porušeními dovolávaných

ustanovení GDPR, a že proto řízení o stížnosti ukončuje. Sdružení Mousse se domáhá zrušení tohoto rozhodnutí a předkládá rovněž návrhová žádání za účelem soudního příkazu a správní pokuty vůči společnosti SNCF Connect.

- 2 Podle článku 8 loi du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés (zákon ze dne 6. ledna 1978 o výpočetní technice, evidencích a svobodách) platí, že: „I – *Národní komise pro informační technologie a svobody je nezávislým správním orgánem. Je vnitrostátním dohledovým orgánem ve smyslu a pro účely uplatňování nařízení (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016. Plní tyto úkoly:/ [...] 2) Zajišťuje, aby zpracování osobních údajů bylo prováděno v souladu s ustanoveními tohoto zákona a ostatními ustanoveními o ochraně osobních údajů zakotvenými právními a správními předpisy, právem Evropské unie a mezinárodními závazky Francie. Z tohoto titulu:/ (...) d) Vyřizuje oznámení, petice a stížnosti podané subjektem údajů nebo institucí, organizací nebo sdružením, v nezbytném rozsahu zkoumá nebo prošetřuje předmět oznámení a v přiměřené lhůtě informuje původce oznámení o míře pokroku a výsledku šetření, a to zejména je-li nezbytné další šetření nebo koordinace s jiným dohledovým orgánem [...]*“.
- 3 Z ustanovení uvedených v bodě 2 plyne, že Národní komisi pro informační technologie a svobody (CNIL) přísluší, aby v případě, že jí je předložena stížnost nebo oznámení směřující k naplnění jejich pravomocí, přezkoumala skutky, které stojí u zrodu této stížnosti nebo oznámení, a aby rozhodla, jak se s těmito skutky vypořádat. Za tímto účelem má širokou posuzovací pravomoc a může zohlednit závažnost tvrzených porušení práva s ohledem na právní nebo správní předpisy, jejichž uplatňováním je pověřena, na závažnost nepřímých důkazů vztahujících se k těmto skutkům, na dobu jejich spáchání, na kontext, ve kterém k nim došlo, a obecněji na všechny obecné zájmy, o které pečuje. Stěžovatel se může ohledně odmítnutí CNIL zabývat se stížností obrátit na soud, a to z důvodu překročení pravomocí. Soudu přísluší, aby překročení pravomocí CNIL případně postihl, a to z důvodu vnější protiprávnosti a z titulu opodstatněnosti rozhodnutí v případě nesprávného skutkového nebo právního posouzení, zjevně nesprávného posouzení nebo zneužití pravomocí. Pokud se však stěžovatel opírá o to, že správce porušil práva, která jsou subjektu údajů zaručena zákonem ve vztahu k osobním údajům, jež se subjektu údajů týkají, a to zejména práva na přístup, na opravu, na výmaz, na omezení a na vznesení námítky uvedená v člancích 49, 50, 51, 53 a 56 zákona ze dne 6. ledna 1978 o výpočetní technice, evidencích a svobodách, vykonává se posuzovací pravomoc CNIL ve vztahu k rozhodnutí o tom, jak se se stížností vypořádat, s ohledem na povahu dotčeného individuálního práva pod plnou kontrolou soudu rozhodujícího o překročení pravomocí.
- 4 Z písemností ve spisu plyne, [že] sdružení Mousse se domáhá zrušení rozhodnutí ze dne 23. března 2021, kterým předsedkyně CNIL ukončila řízení o jeho stížnosti ohledně podmínek shromažďování a zpracování údajů o oslovení zákazníků ze strany společnosti OUI.sncf, nyní SNCF Connect, a to pro překročení pravomocí.

- 5 Podle článku 5 GDPR platí, že: „1. Osobní údaje musí být: a) ve vztahu k subjektu údajů zpracovávány korektně a zákonným a transparentním způsobem [...]; c) přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány; d) přesné a v případě potřeby aktualizované; musí být přijata veškerá rozumná opatření, aby osobní údaje, které jsou nepřesné s přihlédnutím k účelům, pro které se zpracovávají, byly bezodkladně vymazány nebo opraveny.“ Podle článku 6 GDPR platí, že: „1. Zpracování je zákonné, pouze pokud je splněna nejméně jedna z těchto podmínek a pouze v odpovídajícím rozsahu: a) subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů; b) zpracování je nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo za účelem přijetí opatření na žádost subjektu údajů před uzavřením smlouvy; c) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje; d) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje; e) zpracování je nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce; f) zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě./ První pododstavec písm. f) se netýká zpracování prováděného orgány veřejné moci při plnění jejich úkolů.“ Článek 13 GDPR stanoví povinnost informovat každý subjekt, jehož osobní údaje jsou shromažďovány, na náklady správce. Článek 21 GDPR konečně subjektu údajů zakládá právo z důvodů týkajících se jeho konkrétní situace kdykoli vznést námitku proti zpracování na základě čl. 6 odst. 1 písm. f).
- 6 V rámci stížnosti, kterou sdružení Mousse předložilo CNIL, tvrdilo, že pro nákup jízdenky na vlak, časové jízdenky nebo slevové karty on-line na internetové stránce nebo v aplikaci „OUI.sncf“, nyní SNCF Connect, musí zákazníci povinně uvést své oslovení, přičemž tak mají na výběr mezi dvěma údaji, a to „pan“ nebo „paní“. Podle sdružení není takové shromažďování zákonné ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. a) GDPR, neboť se neopírá o žádný ze základů zakotvených v čl. 6 odst. 1, porušuje zásadu minimalizace shromažďování údajů a zásadu přesnosti, které jsou rovněž zakotveny v čl. 5 odst. 1 písm. c) a d), a společnost SNCF konečně nedodržuje požadavky ve smyslu transparentnosti a informování, které s sebou nesou čl. 5 odst. 1 písm. a) a článek 13. Sdružení tvrdí, že podnik by neměl takové údaje shromažďovat nebo by měl přinejmenším nabízet jednu nebo více dodatečných možností, jako jsou „neutrální“ nebo „jiné“.
- 7 Při rozhodování o ukončení řízení o stížnosti, která byla CNIL předložena, CNIL na jedné straně uvedla, že v rámci poskytování přepravních služeb ze strany společnosti je právním základem pro zpracování smlouva uzavřená se zákazníkem společnosti. Pokud tak jde o různé právní základy zakotvené v čl. 6 odst. 1 GDPR, domnívala se pouze, že sporné zpracování spadá do rámce základu zakotveného v písm. b), podle něhož je zpracování zákonné, pokud je „nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo za účelem přijetí opatření na žádost subjektu údajů před uzavřením smlouvy“. Na druhé straně se CNIL

domnívala, že shromažďování údajů o oslovení zákazníků lze považovat za nezbytné ve vztahu k účelům zpracování ve smyslu čl. 5 písm. c), a tedy za vyhovující požadavku minimalizace údajů, jelikož obracet se na zákazníky za použití jejich oslovení odpovídá zvyklostem v oblasti občanských, obchodních a správních sdělení. Na obhajobu tvrdí zejména to, že zpracování údaje o oslovení by mohlo být mimoto považováno za nezbytné pro účely oprávněných zájmů sledovaných společností SNCF Connect ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. f) a že v tomto případě by subjekty údajů mohly v závislosti na své konkrétní situaci uplatnit právo vznést námitku, které je jim zaručeno článkem 21.

- 8 Otázka, zda lze za účelem posuzování, zda je shromažďování údajů přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve smyslu ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. c) GDPR a zda je jejich zpracování nezbytné ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. b) a f) GDPR, zohlednit zvyklosti běžně přijímané v oblasti občanských, obchodních a správních sdělení, takže shromažďování údajů o osloveních zákazníků omezené na údaje „pan“ nebo „paní“ by mohlo být považováno za zákonné, aniž by tomu byla na překážku zásada minimalizace údajů, vyvolává obtíž při výkladu práva Evropské unie, která je určující pro rozhodnutí sporu, který musí Conseil d'Etat (Státní rada) vyřešit. Stejně tomu je, pokud jde o otázku, zda je za účelem posuzování nezbytnosti povinného shromažďování a zpracování údajů o oslovení zákazníků, vzhledem k tomu, že se někteří zákazníci domnívají, že nepatří do žádného ze dvou oslovení a že shromažďování tohoto údaje pro ně není relevantní, třeba zohlednit, že poté, co zákazníci tyto údaje poskytli správci, aby mohli využívat nabízené služby, mohli podle článku 21 GDPR vykonat své právo vznést námitku proti používání a uchovávání těchto údajů z důvodů týkajících se jejich konkrétní situace. Je proto třeba obrátit se s těmito otázkami na Soudní dvůr Evropské unie podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie a do doby, než Soudní dvůr rozhodne, přerušit řízení o žalobě sdružení, které je žalobcem.

ROZHODUJE:

[omissis] Řízení o žalobě sdružení Mousse se přerušuje, dokud Soudní dvůr Evropské unie nerozhodne o těchto otázkách:

1. Lze pro účely posuzování toho, zda je shromažďování údajů přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve smyslu ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. c) GDPR a zda je jejich zpracování nezbytné ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. b) a f) GDPR, zohlednit zvyklosti běžně přijímané v oblasti občanských, obchodních a správních sdělení, takže shromažďování údajů o oslovení zákazníků, omezené na údaje „pan“ nebo „paní“, by mohlo být považováno za nezbytné, aniž by tomu byla na překážku zásada minimalizace údajů?

2. Je za účelem posuzování, zda je povinné shromažďování a zpracování údajů o oslovení zákazníků nezbytné, vzhledem k tomu, že se určití zákazníci domnívají, že nepatří do žádného ze dvou oslovení a že shromažďování těchto údajů není v jejich případě relevantní, třeba zohlednit, že tito zákazníci poté, co tento údaj poskytnou správci, aby mohli využít nabízenou službu, mohou podle

článku 21 GDPR vykonat své právo vznést námitku proti použití a uložení tohoto údaje z důvodů týkajících se jejich konkrétní situace?

[omissis]

PRACOVNÍ DOKUMENT